

Szűcs Attila

Negyven év a kórházi gyógyszerészet szolgálatában

Interjú dr. Higysán Ilonával

Higysán Ilona 1952. május 20-án született Csanádon (Csongrád megye). Magyarcsanádon egy határ melletti községben töltötte gyermekkorát. Kislánként állandóan méricksélt, meg akarta ismerni a mértékegységeket, tudni a mennyiségeket, mi a kevés és mi a sok? Már gyerekként érdekelték a természettudományok, imádta a biológiát, a kémiát, kereste a lehetőségeket, ahol az említett területek újdonságaival ismerkedhet. Szegeden szerzett gyógyszerészdiplomát, majd a későbbi évek során három szakvizsgát és gyógyszerügyi menedzser másoddiplomát. Kórházi gyógyszerészként 40 évig gyakorolta hivatását és saját bevallása szerint a munkája egyben a hobbi is (1. ábra – fotó: Nánási Pál).

Hogyan kerültél egy pici faluból Szegedre, a gyógyszerészkarra?

Gyermekként indult a gyógyszerészet iránti szerelem. Egyik barátnőm édesanyja gyógyszerész volt a szomszéd faluban és az ő jóvoltából nyerhettem betekintést a fehér köpenyes, tiszta munkahely világába. A gyógyszerésznő mindig támogatta lelkes érdeklődésemet és megengedte azt is, hogy nyáron kamillát, szódabikarbónát, szalicilt mérjek felügyelettel, miközben magamba szívhattam a gyógyszertár illatát, és megtapaszthattam a betegek gyógyszerészek iránti tiszteletét. Ezek az élmények indítottak el a gyógyszerész pálya felé, ezért jelentkeztem érettségi után a gyógyszerészkarra. Középiskolás tanulmányaimat a makói gimnáziumban végeztem, így egyértelmű volt számomra, hogy a szegedi egyetemet válasszam a gyógyszerészet elsajátításához.

Az egyetem elvégzése után miért éppen a kórházi gyógyszerészi pályát választottad?

Az egyetem elvégzése után először közforgalmú gyógyszertárban helyezkedtem el Gyöngyösön. Tetszett nekem az a munka, jó volt találkozni a betegekkel, segíteni a betegségükkel kapcsolatosan a gyógyszerelésük megértését. Élveztem az egyedi gyógyszerkészítést, boldogan laboráltam, lelkesen jártam továbbképzésekre – amelyeket akkor a gyógyszertári központok szakfelügyelői szerveztek – és igyekeztem

minden hasznos információt elraktározni. A kórházi gyógyszerészetrel 1982-ben köteleztem el magam. Váltásom oka a gyógyszerészetben rejlő, de a közforgalomban nem végezhető egyéb szakmai területek megismerése volt, mint például infúziókészítés, infúziók minőség-ellenőrzése, gyógyszeres terápiaegyeztetés és az onkológiai betegek közös kezelési lehetősége az orvosokkal, gyógyszerek szérumszintjének monitorozása. Ezek az „innovációk” csábítottak Mátraházára, a Mátrai Állami Gyógyintézetbe, ahol Pokorny Endre főgyógyszerész mellett dolgozhattam, tanulhattam. Innen jelentkeztem a doktori iskolába, ahol a témám „A biofarmácia és farmakokinetika jelentősége a klinikai gyógyszerészetben” volt. Ebben az időszakban szereztem meg első szakvizsgámat is. Mátraházán kezdtem el foglalkozni a tüdő betegségeivel, az inoperábilis primer tüdő- és hörgődaganatos betegek kezelésével. Magyarországon akkor még nem volt kialakult protokoll az onkológiai betegek kezelésére. Nem tudtuk, a feladatok hogyan oszthatók meg az or-

vos és gyógyszerész között, és melyek a fő és irányadó szempontok a citosztatikumtartalmú infúziók készítése, illetve beadása kapcsán. Remek svéd példákat találtam arra, hogyan segítheti a gyógyszerész az orvos munkáját, melyek azok a hatóanyagok, amelyek nem elegyíthetők egy palackban, valamint mikor és milyen premedikációra, szupportációra van szükség, amelyek segítik a betegeket a kezelések elviselésében.

A mátraházai éveket követően, 1990-ben kerültem Gyöngyösvéren, a Bugát Pál Kórház gyógyszerterápiára, ahol *dr. Kiss Ferenc* irányítása mellett dolgoztam. Itt a már ismert feladatokon túl ismereteket szerezhettem a kórházi gyógyszerigazgatás, a számítógépes készletnyilvántartás, infekciókontroll és táplálásterápia szakterületeken. Az onkológiai gyógyszerkészítés továbbra is foglalkoztatott, ezért *Szél Mária* és *Csonka Péter* kollégáimmal közösen megírtuk „A citosztatikumokkal történő munkavégzés elméleti és gyakorlati tudnivalói” című jegyzetet, amely úttörő jelentőségű volt és sok éven keresztül az egyetemi oktatást is segítette. Nagy kihívás volt a gyógyszerkészlet szoftveres nyilvántartása. Elsők között vettünk részt a GYURIKA programmal történő készletkezelés bevezetésében, fejlesztésében. Izgalmas és felejthetetlen évek voltak, sok tanulással és folyamatos szakmai fejlődéssel. Ezen ismeretek és lehetőségek erősítették meg abban, hogy jó úton járok, és hogy

a kórházi gyógyszerészeti munka számomra nem teher, hanem érdekes és örömteli kihívás.

Hogyan sikerült elérned, hogy a Bajcsy Kórház Gyógyszertára a „főgyógyszerészséged” alatt az ország egyik legmodernebb, legsokoldalúbb gyógyszertára lett?

1999-ben lettem a budapesti Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézet intézeti gyógyszerterápiájának főgyógyszerésze, ahol vezetőként 21 évig tevékenykedtem. Kiválasztásomat erre a posztra *dr. Papp László* főigazgatónak köszönhetem.

Amikor a Bajcsyba kerültem a gyógyszerterápia egy saroknyira a kórháztól egy önálló, külső épületben működött, meglehetősen rossz feltételek között. Elsődleges célom volt ezen változtatni és a kórház területén egy új intézeti gyógyszerterápiát létesíteni. Sok egyeztetés, kerületi és állami támogatás kiharcolását követően 2003 májusában átadásra került az új gyógyszerterápia (2. ábra).

A kórház udvarán álló önálló épület alagúttal

2. ábra Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézet intézeti gyógyszerterápia Fotó: *Dr. Szabó Csongor*

kapcsolódik a kórházi alagútrendszerhez, így a gyógyszer szállítás az osztályokra ezen keresztül történhetett. Az épület háromszintes, a pincében raktárak és szociális helyiségek, a földszinten az egyik részben történik a gyógyszer-különlegességek átvétele, raktározása és itt folyik az egyedi, betegre szabott gyógyszerelés is, míg a másik részben a közvetlen lakossági gyógyszerellátást végző Borostyán Gyógyszertár, valamint az irodák találhatók. Az emelet a gyógyszerkészítés szintje – magisztrális és aszeptikus gyógyszerkészítés, citosztatikumtartalmú keverékinfúzió-készítés –, továbbá itt található az analitika és egyes raktárhelyiségek is. A 20 éves épület jelenleg is modernnek számít és mindhárom szaktevékenységünk elhelyezésére maradéktalanul alkalmas.

Mindig fontosnak tartottam, hogy a gyógyszerészek aktív részesei legyenek a bent fekvő betegek részére történő terápia menedzselésnek. Kiváló gyógyszerész és gyógyszerterápiás asszisztens kollégáimmal folyamatosan kerestük a lehetőségeket, hogyan tudunk részt venni ezekben a feladatokban, milyen eszközökkel tudjuk leginkább szolgálni a gyógyszer- és betegbiztonságot. Közel húsz éve indítottuk a gyógyszerterápia az egyedi, betegre szóló gyógyszerelést. Kezdetekben manuális módszerrel, majd 2014-től automatizált rendszer bevezetésével. Minden betegterápia szoftverben rögzítésre kerül, és ezeket a terápiákat gyógyszerészek áttekintik, jóváhagyják, vagy szükség esetén egyeztetik a javaslatukat a kezelőorvosokkal, és a megbeszéltek szerint terápia módosításokat végeznek.

Kiemelt területként kezeltük az onkológiai betegek ellátását is. Budapesten elsőként kezdtük el a citosztatikumtartalmú keverékinfúziók készítését szoftveres segítséggel. A korábbi volumetrikus előállítást felváltottuk a pontosabb, gravimetrikus gyártásra. Ezzel a készítési módszerrel összevont gyártásokat tudunk

elvégezni, amelynek eredményeként a maradék gyógyszerek mennyisége minimalizálható, így a rendszer működtetése gyógyszer- és eszköztakarékos lett.

Mindkét szaktevékenységgel kollegáimmal „úttörő” munkát végeztünk, és a biztonság mellett egy másik fontos célhoz, a gazdaságos gyógyszerfelhasználáshoz is hozzá tudtunk járulni.

Meggyőződésem, hogy a kórházi gyógyszerész rendkívül komoly értéket tud teremteni mind szakmai, mind gazdasági téren, de minden szakmai cél csak akkor tud valóra válni, ha az egyben anyagi megtakarítást is eredményez.

A folyamatos tanulás, önképzés és képzés a bajcsys évek alatt sem maradt el, ennek eredményei a kórházi, klinikai és onkológiai szakgyógyszerész képesítések és a gyógyszerügyi menedzser másoddiploma.

Van olyan a szakmában, amit szeretnél volna, de nem sikerült megvalósítani?

Természetesen van, mivel egy folyamatos fejlődést magában hordozó hivatásnál mindig van és lesz olyan feladat, amelyhez több évtized elhivatott munkája is kevésnek bizonyul.

Kórházunkban az osztályos gyógyszerési jelenlétet lehetett volna tovább erősíteni, és komolyabb eredményt érhattünk volna el hatékonyabb együttműködéssel a táplálásterápia, az infektológia és fertőtlenítési politika területén is.

Nagyon sajnálom, hogy országosan nem sikerült megvalósítani erőteljesebb részvételt a szakmai jogalkotásban, a kompetenciák, előmeneteli rendszer definiálásában.

Kórházi teendők mellett rengeteg közéleti tevékenységet is végeztél. Milyen eredményeket értél ott el, és ami rejtély számomra, hogyan győzted ezt a rengeteg feladatot?

Szinte valamennyi kórházi gyógyszerési szervezetben dolgoztam, az ott folyó munkáknak lelkes segítője, közreműködője, sok esetben vezetője voltam.

A Magyar Gyógyszerészi Kamarának alapítása óta tagja vagyok. 1992–1996-ig az MGYK Kórházi Tagozatának alelnöke voltam, és több kórházi kollégával együtt aktív szerepem volt a jelenlegi érdekképviselőnk, a Kórházi-Klinikai Területi Szervezet létrehozásában.

A társadalmi szervezetek közül végzésem óta tagja vagyok a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság-

nak, 1982-től az MGYT Kórházi Gyógyszerészeti Szervezetének. 1991 óta vagyok az elnökség tagja különböző posztokon. Voltam a KGYSZ Ifjúsági felelőse, MGYT-titkár, több ciklusban KGYSZ-alelnök, majd 2004–2013 között a szervezet elnöke, később tiszteletbeli elnöke. Jelenleg a Nyugdíjas Baráti Kör vezetője vagyok. Ez alatt a harminc év alatt töretlen volt a kórházi szervezet fejlődése, szakmai környezetünk alakulásához igazodtak céljaink, közben számos továbbképzést, szimpóziumot és kongresszust szerveztünk.

Az MGYT által szervezett Rozsnyay Mátyás Emlékversenyeknek kezdetben versenyzője, háromszor szakmai szervezője és több alkalommal a bírálóbizottság zsűrijének tagja voltam.

Tagja voltam a Kórházi-Klinikai Szakmai Kollégiumnak (2004–2011), majd a 2011-ben létrehozott Egészségügyi Szakmai Kollégium Kórházi-Klinikai Gyógyszerész Tanácsnak, melynek kezdetben tagja, majd 8 évig elnöke voltam. Ez idő alatt részt vettem számos jogszabálytervezet előkészítésében és véleményezésében, valamint kórházi vonatkozású szakmai anyagok összeállításában, módszertani levelek átdolgozásában.

„A Magyar Kórházi Gyógyszerészetért” Alapítvány elnöke voltam (2013–2022), mely idő alatt számos kollégát és gyógyszerterületet támogattunk, továbbá biztosítottuk a nemzetközi kapcsolatok pénzügyi hátterét.

Alapítványunk célkitűzései között szerepel a tudományos tevékenység, kutatás, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés támogatása. Ennek megfelelően célunk volt elősegíteni a kórházi gyógyszerészet szakmai színvonalának emelését, a gyógyszerészeti tudományok aktív művelését, a tudományos eredmények minél teljesebb körű alkalmazását a mindennapos gyakorlatban, és ezzel összefüggésben az eredményes munkához szükséges informatika, műszer- és eszközfejlesztés támogatását. Alapítványunk a fenti célok megvalósítását szinte maradéktalanul segítette, számos közös pályázatot hirdetve a KGYSZ elnökségével.

Hogy miként győztem ezt a rengeteg feladatot, magam sem tudom!

Nekem a munkám volt az életem, amit mindig örömmel végeztem, s amelybe ezek a társasági, szakmai képviselők is beletartoztak.

Sok időt fordítottam ezekre, mindig gondosan felkészültem, hogy jól tudjam bemutatni azokat a szakmai területeket, amelyek képviselőre megválasztottak.

A Pécsi Egyetem címzetes docense vagy, miként kapcsolódtál be az oktató és tudományos életbe?

A szakvizsgák megszerzése után – munkatársaimmal – folyamatosan részt vettünk a gyógyszerészhallgatók gyakorlati oktatásában, továbbá rendszeresen tartottam előadásokat a szakgyógyszerész-képzés keretében, valamint egyéb szakmai továbbképzéseken, kongresszusokon. Rendszeresen publikáltam szaklapokban, több szakkönyv társszerzője vagyok: „Citosztatikus keverékek előállításának elméleti és gyakorlati tudnivalói; Gyógyszerszervezés szakmai, jogi és számviteli alapjai; Injekciók elegyíthetősége infúziókkal; Onkológiai ismeretek gyógyszerészeknek; Mozaikek a Kórházi Gyógyszerészeti Szervezet történetéből.”

2001-ben a Semmelweis Egyetem Rektori Tanácsa a „Gyógyszerésztudományi Kar Oktató Gyógyszerész” címmel tüntetett ki.

A Pécsi Tudományegyetemen kapott címzetes docensi megbízásom után – előterjesztőm 2013-ban Botz Lajos professzor úr volt – a gyógyszerészhallgatókat oktató gyógyszerészeti tevékenységem egészült ki azzal, hogy a PTE Gyógyszerésztudományi Kar által szervezett graduális és posztgraduális képzések oktatója, előadója lettem. Előadásaim témái változatosak – onkológiai gyógyszerészet, farmakovigilancia a napi gyakorlatban, egyedi gyógyszerelés (manuális és automatizált), keverékinfúzió-készítés problémái, lakossági gyógyszerellátás kihívásai, illetve valamennyi, a kórházi-klinikai gyakorlathoz köthető munkaterület bemutatása. Az oktatói munka részeként diplomamunkák és szakdolgozatok értékelésében is részt veszek, továbbá államvizsga-bizottság és szakvizsgabizottság tagi vagy elnöki feladataim is vannak kórházi-klinikai és onkológiai szakvizsgáknál.

Az utóbbi időben új feladat volt számomra egy PTE-jegyzet lektorálása. A jegyzet összeállítói az egyetemi gyógyszerértékben dolgozó szakgyógyszerészek, gyógyszerészek, akik tíz fejezetben írták le a kórházi-klinikai gyógyszerészet területén végzett feladataikat, mellérendelve a jogszabályi háttérrel, a legfontosabb kiegészítő irodalmakat és számos típusfeladatot, amelyekkel a munka során a képzésben résztvevők találkozhatnak, illetve fontos elvégezniük. Ez a jegyzet valamennyi intézeti gyógyszerérték és gyógyszerész számára ad majd segítséget a gyakorlati képzésben.

A családban követ valaki a gyógyszerészeti pályán?

Igen, a lányom, aki szintén a szegedi egyetemen szerzett diplomát. Büszke vagyok rá, bár ő más területen dolgozik, de nagyon szereti azt a sokrétű munkát, amit

végez. Korábban a gyógyszeriparban, közel 20 éve pedig a gyógyszerkutatás területén tevékenykedik, klinikai vizsgálatokkal foglalkozik eredményesen és sikeresen. Van két fiú unokám, az egyik már egyetemista – műszaki területen tanul –, a másik még középiskolás, így az ő útja és tanulmányai még nyitottak.

Ismerve, milyen aktív vagy, nehezen tudnám elképzelni, hogy nyugdíjasként otthon a televízió előtt üldögélsz...

Míg dolgoztam, szinte alig volt alkalmam a gondtalan lazításra, de nyugdíjasként rájöttem, hogy „a kórházi gyógyszerészet túl is van élet”! Másként telnek a napjaim, izgalmas ez az új világ is. A mindennapokban jobban odafigyelek magamra, sokat olvasok, kirándulok, kertészkedek és néha még a televízió előtt is üldögélek. Szeretem a kvízzjátékokat, és van pár filmsorozat, amit szívesen megnézek. Kipróbálok új hobbikat, rajzolgatok – sőt már egy-két általam festett kép is felkerült a szobám falára –, persze ezen a téren van hova fejlődnöm, de remekül kikapcsol és feltölt. Sok időt töltök sétával, kedvenc helyeim a Duna és a Balaton nyugalmas sugárzó vízpartjai, ahol mindig megtalálom saját békémet.

A társadalmi szervezetekkel és a kórházi gyógyszerészzel sem szakadt meg a kapcsolatom. Kuratóriumi tagja vagyok „A Magyar Kórházi Gyógyszerésztért” Alapítványnak, és a Kórházi Gyógyszerészeti Szervezetben is számítanak még rám, ahogy a PTE Gyógyszerésztudományi Karra is vannak még közös feladatok.

Nagyon élvezem a „21 Nő az Egészségügyért” Alapítvány tagjaival indított programokat. A 2022. év Mentorprogram keretében vállaltuk 42 középiskolás fiatal támogatását, felkészítését, akik tanulmányaikat az egészségügyi pályák valamelyikén képzelik el. Velük foglalkozni, beszélgetni felemelő érzés.

Végezetül egy találos kérdést szeretnék feltenni: tudod-e, hogy milyen összefüggés van a makói gimnázium és a KGYSZ elnökség között?

Az összefüggés az, hogy Te, mint a jelenlegi KGYSZ-elnök is ott tanultál, mint ahogy onnan indult Pintye János kollégánk és jómagam is, akik korábban voltunk a szervezet elnökei, tisztségviselői.

KGYSZ-elnöki ciklusaink: Pintye János 2000–2004; Higyisán Ilona 2004–2013; Szűcs Attila 2021-től jelenleg is.

Köszönöm a beszélgetést! Köszönöm a sok szakmai segítséget, melyet a mai napig nyújtasz! Kívánok további aktív nyugdíjas éveket és hozzá jó egészséget!